
РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

DOI: 10.25140/2410-9576-2021-1(22)-79-87

УДК 504:332.146.2

JEL Classification Q52; Q56; R11

Юлія Харченко

кандидат наук з державного управління

доцент кафедри менеджменту та державної служби

Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)

E-mail: ycharhenkoyp@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6181-548X>**ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА, ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ІНКЛЮЗИВНОГО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ**

Анотація. В статті здійснено аналіз основних методологічних аспектів екологізації як передумови регіонального розвитку, визначені оціночними показниками екологічної безпеки та сталості розвитку, якими на думку автора є: викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря; скидання забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти; утворення відходів; інвестиції у збереження довкілля.

Авторка наголошує, що за умови зниження рівня економічних і соціальних показників регіонального розвитку, наявність жорсткої конкурентної боротьби актуалізується необхідність активізації інноваційно-інвестиційної діяльності у тому числі в екологічній сфері, як важливої складової модернізації продуктивних сил регіонів, ефективного способу вирівнювання конкурентоспроможності регіонів та подальшого розвитку в умовах інклюзивності.

Ключові слова: інституціональне ядро; модернізація інституціонального базису; регіональний розвиток; локалізація економічного простору; децентралізація влади; розвиток продуктивних сил; сталий розвиток, екологічна безпека; інклюзивність.

Табл.: 4. Бібл.: 8.

Постановка проблеми. Обраний Україною стратегічний курс на інтеграцію у європейське співтовариство потребує гармонізації інституціонального середовища з країнами ЄС при умові прийняття ефективних управлінських рішень на загальнодержавному, субнаціональному і місцевому рівнях, задіяння та раціонального використання наявного ресурсного потенціалу задля отримання конкурентних переваг у всіх сферах суспільного розвитку. Реалії державотворення переконливо засвідчили потребу в екологізації регіонального розвитку, як безумовної вимоги модернізації продуктивних сил.

Особливо загострилось зазначене питання в умовах децентралізації владних повноважень, яка стала своєрідним маркером і вектором регіонального суспільного простору. Адже реалізація цього курсу вказала на певні проблеми, виклики, і, навіть, загрози, які б мали бути враховані при впровадженні новизни у інституціональне тіло держави, та при реалізації державної карти модернізації продуктивних сил і практику менеджменту, особливо на рівні територіальних громад.

Аналіз останніх досліджень. Багато вітчизняних учених присвятили свої дослідження інституціональним аспектам просторового розвитку. Серед них особливо слід відзначити праці О. І. Амоші, І. О. Бистрякова, Б. В. Буркинського, М. П. Бутка, В. М. Гейця, А. А. Грищенка, Б. М. Данилишина, М. І. Долішнього,

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

С. І. Дорогунцова, В. С. Загорського, В. С. Кравціва, Е. М. Лібанової, А. Ф. Мельник, М. І. Мельник, Т. В. Пепа, С. І. Пирожкова, С. А. Романюка, І. З. Сторонянської, М. А. Хвесика, Л. Г. Чернюк та інших.

Враховуючи суспільний інтерес і практичну необхідність у науковому сприйнятті модернізації продуктивних сил на засадах сталості є потреба у детальнішому здійсненні екологічного моніторингу їхнього розвитку та функціонування, тому за мету статті вбачаємо дослідження екологічної безпеки як детермінанти регіонального розвитку в умовах інклюзивності.

Незаперечним фактом є те, що екологізація регіонального розвитку є закономірним еволюційним процесом, але до екологізації спонукають сучасні кризові явища. Екологічна безпека та сталість розвитку є багатогранною, різнобічною передумовою удосконалення та впровадження подальших реформ, сутність яких, зводиться до наповнення економіки процесами спрямованими на інноваційність, ефективність економічного зростання та підвищенню добробуту населення.

Оціночними показниками екологічної безпеки та сталості розвитку є:

- викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря (у розрахунку на 1 особу);
- скидання забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти (у розрахунку на 1 особу);
- утворення відходів (у розрахунку у тис. т);
- інвестиції у збереження довкілля, тис. грн.

Показник, що характеризує рівень безпечності ресурсного потенціал регіонів України, як негативний де стимулюючий фактор є викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря (у розрахунку тис. т) (табл. 1). Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря, як дестабілізуючий показник забруднення атмосфери, по ступеню хімічної небезпеки для людини займає перше місце. Пояснення цьому знаходимо в тому, що шкідливі речовини з атмосферного повітря мають найширший ареал розповсюдження та негативно впливають на різні природні середовища.

Регіонами - лідерами за негативним дестимулятором у 2019 р. були Донецька (773,5), Дніпропетровська (576,9), Івано-Франківська (205,0), Запорізька (173,4), Харківська (106,5) області, які посіли, відповідно, перші п'ять місць в рейтингу.

До групи регіонів з великим ступенем забруднення слід віднести Вінницьку (99,7), Львівську (88,9), Київську (84,4), Черкаську (51,8) та Полтавську (51,0) області, які посіли з 6-о по 10-е місця в рейтингу.

Групу регіонів зі значенням показника викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря нижче середнього характеризували такі області: Одеська (33,1), Чернігівська (27,5), Сумська (21,7), Хмельницька (20,3), Херсонська (17,8), Кіровоградська (12,8), Житомирська (12,7), Миколаївська (12,1), Рівненська (9,9).

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Таблиця 1

**Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря
(у розрахунку на особу)**

Регіони	Роки					Ранг, 2019 р.	Відхилення 2019р. до 2010р. (+/-)
	2010	2013	2015	2017	2019		
Україна	4095,3	4265,9	2857,4	2584,9	2459,5		
АР Крим	32,3	26,6	...	...	...		
Вінницька	103,0	149,5	134,7	155,8	99,7	6	-3,300
Волинська	8,2	6,6	4,7	5,1	5,3	22	-2,900
Дніпропетровська	933,1	940,5	723,9	657,3	576,9	2	-356,200
Донецька	1378,1	1448,1	917,6	784,8	773,5	1	-604,600
Житомирська	18,4	17,2	9,0	10,3	12,7	18	-5,700
Закарпатська	17,4	7,7	4,4	3,2	3,7	23	-13,700
Запорізька	217,5	245,9	193,7	180,9	173,4	4	-44,100
Івано-Франківська	169,2	202,9	223,9	198,3	205,0	3	35,800
Київська	106,8	111,9	78,1	48,2	84,4	8	-22,400
Кіровоградська	14,8	15,7	14,2	12,2	12,8	17	-2,000
Луганська	511,7	442,0	115,2	75,1	37,4	11	-474,300
Львівська	113,2	121,4	102,4	109,1	88,9	7	-24,300
Миколаївська	21,5	20,4	15,8	14,2	12,1	19	-9,400
Одеська	29,2	26,2	26,1	29,6	33,1	12	3,900
Полтавська	72,8	66,6	55,6	55,9	51,0	10	-21,800
Рівненська	12,9	12,0	10,2	9,6	9,9	20	-3,000
Сумська	31,7	30,5	17,5	20,3	21,7	14	-10,000
Тернопільська	18,5	15,9	8,5	10,6	9,4	21	-9,100
Харківська	151,9	210,3	53,4	45,0	106,5	5	-45,400
Херсонська	5,3	6,0	8,9	9,6	17,8	16	12,500
Хмельницька	19,1	17,2	18,3	21,1	20,3	15	1,200
Черкаська	61,2	73,1	57,5	48,3	51,8	9	-9,400
Чернівецька	3,8	2,7	3,2	3,3	2,4	24	-1,400
Чернігівська	47,4	43,7	33,9	31,6	27,5	13	-19,900
Мінімальне значення	3,8	2,7	3,2	3,2	2,4		
Максимальне значення	1378,1	1448,1	917,6	784,8	773,5		

Джерело: розроблено автором на підставі [2]

Максимальне значення показника викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря (у розрахунку тис. т) у 2019 р. характерне індустріальній Донецькій області (773,5), а мінімальне – Чернівецькій області (2,4).

До групи регіонів і з найменшими показниками у регіонах переважно аграрного спрямування, які не мають великих промислових підприємств потрапили Тернопільська (9,4), Волинська (5,3), Закарпатська (3,7) та Чернівецька (2,4) області, посідаючи з 21-го по 24-е місця в рейтингу.

Рівень екологічної безпеки регіонів України характеризує стан водних

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

природних ресурсів, котрий характеризується скиданням забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти (табл. 2).

Таблиця 2

Обсяги скидання забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти

Регіони	Роки					Ранг, 2019 р.	Відхилення 2019р. до 2010р. (+/-)
	2010	2013	2015	2017	2019		
Україна	1717	1396	854	713	450		
АР Крим	96	93					
Вінницька	2	1	1	1	1	19	-1
Волинська	4	1	0	0	0	24	-4
Дніпропетровська	504	325	267	230	200	1	-304
Донецька	550	507	264	200	45	2	-505
Житомирська	6	3	3	2	2	15	-4
Закарпатська	8	2	2	4	3	12	-5
Запорізька	73	77	70	64	11	10	-62
Івано-Франківська	15	1	1	1	1	20	-14
Київська	14	3	4	2	2	16	-12
Кіровоградська	24	5	4	1	3	13	-21
Луганська	96	142	72	18	16	7	-80
Львівська	59	46	45	71	45	3	-14
Миколаївська	29	25	21	22	20	6	-9
Одеська	145	81	44	33	36	4	-109
Полтавська	5	5	3	2	2	17	-3
Рівненська	10	7	6	4	5	11	-5
Сумська	20	27	22	23	21	5	1
Тернопільська	2	3	2	3	2	18	0
Харківська	14	12	10	10	15	8	1
Херсонська	2	2	0	1	1	21	-1
Хмельницька	2	1	1	1	1	22	-1
Черкаська	11	8	5	4	3	14	-8
Чернівецька	7	2	2	2	1	23	-6
Чернігівська	19	17	5	14	14	9	-5
Мінімальне значення	2	1	0	0	0		
Максимальне значення	550	507	267	230	200		

Джерело: розроблено автором на підставі [2]

У 2019 р. регіонами - лідерами за дестимулюючим показником скидання забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти були Дніпропетровська (200), Донецька (45), Львівська (45), Одеська (36) та Сумська (21) області, які посіли перші п'ять місць у рейтингу.

До групи регіонів, що наближаються до середнього значення показника скидання забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти увійшли Миколаївська (20), Луганська (16), Харківська (15), Чернігівська (14) та Запорізька (11) області, які посіли з 6 по 10 місце в рейтингу.

Регіонами, які мали значення зазначеного показника значно нижче середнього по Україні, були: Рівненська (5), Закарпатська (3), Кіровоградська

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

(3), Черкаська (3), Житомирська (2), Київська (2), Полтавська (2), Тернопільська (2), Вінницька (1) та Івано-Франківська (1) області, які посідали з 11 по 20 місце в рейтингу.

Регіонами - аутсайдерами було визначено Херсонська (1), Хмельницька (1), Чернівецька (1) та Волинська (0) області.

Критерієм характеристики протистояння регіонів забруднення водних ресурсів є потужність очисних споруд. Слід зазначити, що понад 60% потужностей очисних споруд концентрується у Дніпропетровській, Донецькій, Харківській, Запорізькій, Одеській, Київській та Львівських областях, тоді як у Закарпатській, Кіровоградській, Миколаївській, Тернопільській, Полтавській та Чернігівській областях очисних споруд явно бракує, і за останні роки ці потужності не вводять в експлуатацію. При цьому якісні характеристики очистки не враховуються.

Серед попередньо названих оціночних факторів зі дестабілізуючим змістом особливої гостроти набувають показники, які здатні їх урівноважити та певною мірою поліпшити екологічну ситуацію. Таким показником, що характеризує здатність регіонів України протистояти забрудненню атмосферного повітря, водних та інших природних ресурсів, є потужність очисних споруд.

Негативним критерієм стану регіональних господарських систем є утворення відходів (табл. 3).

Таблиця 3

Обсяги утворення відходів (у розрахунку на 1 особу)

Регіони	Роки					Ранг, 2019 р.	Зміна 2019- 2017рр.	Зміна 2019- 2010 рр.
	2010	2013	2015	2017	2019			
Україна	425914,2	448117,6	312267,6	366054,0	366054,0			
АР Крим	3161,3	2584,8						
Вінницька	1860,9	2907,4	1950,3	2341,7	2711,2	7	370	850
Волинська	2718,0	572,0	638,9	733,1	668,1	17	-65	-2050
Дніпропетровська	282799,4	300581,8	227076,8	243114,7	252234,5	1	9120	-30565
Донецька	56544,4	53295,2	16877,5	22434,6	26407,9	4	3973	-30137
Житомирська	757,6	673,3	518,3	550,3	474,5	20	-76	-283
Закарпатська	188,7	123,3	133,7	173,4	153,1	24	-20	-36
Запорізька	5758,1	4594,9	5463,3	5129,4	5403,3	5	274	-355
Івано-Франківська	1278,5	1692,5	2124,8	1948,8	2991,7	6	1043	1713
Київська	3529,0	2427,8	1660,5	1265,6	1414,3	11	149	-2115
Кіровоградська	29177,1	38934,9	33344,7	37623,3	37410,3	3	-213	8233
Луганська	16107,5	17838,6	2548,4	644,0	443,4	21	-201	-15664
Львівська	2599,9	2652,3	2953,3	2483,1	2047,1	9	-436	-553
Миколаївська	3268,8	2476,3	2306,1	2327,9	2327,3	8	-1	-942
Одеська	748,8	720,5	602,6	739,9	638,8	18	-101	-110
Полтавська	4581,7	5898,9	4431,7	35121,8	97442,8	2	62321	92861
Рівненська	747,9	1587,1	843,3	457,7	519,9	19	62	-228
Сумська	1031,2	768,2	840,0	580,4	863,8	15	283	-167
Тернопільська	1121,8	690,2	808,9	1905,8	1062,6	13	-843	-59
Харківська	2856,8	2179,5	1711,4	1803,4	1752,3	10	-51	-1105
Херсонська	472,2	439,4	417,3	399,8	375,9	22	-24	-96

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА*Продовження таблиці 3*

Хмельницька	1435,3	1111,6	960,9	928,2	900,4	14	-28	-535
Черкаська	1568,9	1029,8	1179,2	1295,1	1259,6	12	-36	-309
Чернівецька	251,1	415,9	398,1	369,0	318,7	23	-50	68
Чернігівська	410,2	674,7	867,3	732,7	695,9	16	-37	286
Мінімальне значення	188,7	123,3	133,7	173,4	153,1			
Максимальне значення	282799,4	300581,8	227076,8	243114,7	252234,5			

Джерело: розроблено автором на підставі [2]

Максимальне значення показника рівня утворення відходів (тис. т.) у 2019 р. характерне Дніпропетровській області (252234,5), а мінімальне – Закарпатській області (153,1).

Регіонами - лідерами за негативним показником утворення відходів у 2019 р. були Полтавська (97442,8), Кіровоградська (37410,3), Донецька (26407,9), Запорізька (5403,3) області, які посіли, відповідно, перші п'ять місць в рейтингу.

До групи регіонів у яких все ж негативний показник слід віднести Івано-Франківську (2991,7), Вінницьку (2711,2), Миколаївську (2327,3), Львівську (2047,1) та Харківську (1752,3) області, які посіли з 6-о по 10-е місця в рейтингу.

Групу регіонів зі значенням показника рівня утворення відходів нижче середнього характеризували такі області: Київська (1414,3), Черкаська (1259,6), Тернопільська (1062,6), Хмельницька (900,4), Сумська (863,8), Чернігівська (695,9), Волинська (668,1), Одеська (638,8), Рівненська (519,9), Житомирська (474,5), які посідали з 11-го по 20-е місця в рейтингу.

До групи регіонів-аутсайдерів потрапили Луганська (443,4), Херсонська (375,9), Чернівецька (318,7), Закарпатська (153,1) області, посідаючи з 21-го по 24-е місця в рейтингу.

Позитивно характеризує ресурсний потенціал регіонів України, є інвестиції у збереження довкілля (табл. 4).

Таблиця 4

Інвестиції у збереження довкілля, тис. грн. у розрахунку на 1 особу

Регіони	Роки					Ранг, 2019 р.
	2010	2013	2015	2017	2019	
1	2					3
Україна	2761472,1	6038783,0	7675597,0	11025535,2	10074279,3	
АР Крим	162346,8	16250,3	...	...	...	
Вінницька	36986,5	29337,6	40533,0	88844,2	80949,8	10
Волинська	3524,9	2953,7	5268,7	19264,3	34835,3	17
Дніпропетровська	950927,4	1000759,8	1417943,2	2628764,6	2454713,2	1
Донецька	574991,3	1468557,8	232258,2	774639,1	1514236,1	3
Житомирська	11507,4	705,0	17979,6	14626,5	8230,5	24
Закарпатська	9879,3	7930,8	7812,3	13838,9	45883,4	14
Запорізька	159249,0	322908,7	591509,0	817114,6	1065343,5	4
Івано-Франківська	136851,1	89345,2	90553,5	370373,0	293643,0	5
Київська	53446,6	1863334,7	4157510,7	4088520,9	1773634,6	2

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Продовження таблиці 4

1	2					3
Кіровоградська	26363,4	8893,5	6252,8	14179,4	41376,4	15
Луганська	102718,6	321960,3	51868,5	13452,4	29342,4	18
Львівська	87603,4	146597,2	60398,5	241440,7	284509,7	6
Миколаївська	31259,1	33438,9	98168,4	118060,9	137981,2	9
Одеська	55422,5	35589,5	26512,9	95079,1	73647,4	12
Полтавська	77112,1	134630,1	66925,9	199642,0	264100,3	8
Рівненська	20636,0	46638,0	42919,8	39504,9	39099,1	16
Сумська	15361,8	14771,1	52506,2	47128,9	22735,7	20
Тернопільська	7626,9	4175,2	23742,1	32392,0	19435,5	22
Харківська	98635,0	176565,4	62885,6	340746,0	273049,9	7
Херсонська	2818,4	7966,9	7865,9	3209,3	15296,0	23
Хмельницька	4358,1	10164,6	19254,1	35863,5	79353,8	11
Черкаська	36114,6	29164,8	54313,6	22508,1	23088,0	19
Чернівецька	8447,9	3859,0	18739,6	23759,6	21410,0	21
Чернігівська	27164,3	51824,1	30872,4	47431,8	64275,5	13
Мінімальне значення	2818,4	705,0	5268,7	3209,3	8230,5	
Максимальне значення	950927,4	1863334,7	4157510,7	4088520,9	2454713,2	

Джерело: розроблено автором на підставі [2]

Максимальне значення показника інвестицій у збереження довкілля, тис. грн. у 2019 р. характерне Дніпропетровській області (2454713,2), а мінімальне – Житомирській області (8230,5).

Регіонами - лідерами за зазначеним показником у 2019 р. були Дніпропетровська (2454713,2), Київська (1773634,6), Донецька (1514236,1), Запорізька (1065343,5) та Івано-Франківська (293643,0) області, які посіли, відповідно, перші п'ять місць в рейтингу.

До групи провідних регіонів слід віднести Львівську (284509,7), Харківську (273049,9), Полтавську (264100,3), Миколаївську (137981,2) та Вінницьку (80949,8) області, які посіли з 6-о по 10-е місця в рейтингу.

Групу регіонів зі значенням показника рівня інноваційної активності нижче середнього характеризували такі області: Хмельницька (79353,8), Одеська (73647,4), Чернігівська (64275,5), Закарпатська (45883,4), Кіровоградська (41376,4), Рівненська (39099,1), Волинська (34835,3), Луганська (29342,4), Черкаська (23088,0) та Сумська (22735,7), які посідали з 11-го по 20-е місця в рейтингу.

До групи регіонів - аутсайдерів потрапили Чернівецька (21410,0), Тернопільська (19435,5), Херсонська (15296,0) та Житомирська (8230,5) області, посідаючи з 21-го по 24-е місця в рейтингу.

Висновки. Варто зазначити, що за умови зниження рівня економічних і соціальних показників регіонального розвитку, наявність жорсткої конкурентної боротьби існує необхідність активізації інноваційно-інвестиційної діяльності у тому числі в екологічній сфері, як важливої складової модернізації продуктивних сил регіонів, ефективного способу підвищення конкурентоспроможності регіонів та подальшого розвитку на інтенсивній основі.

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Список використаних джерел

1. <https://hromadske.ua/posts/u-2019-roci-v-ukrayini-bula-najnizhcha-seredyevropejskih-krayin-trivalist-zdorovogo-zhittya-doslidzhennya>.
2. Повідомлення НАН України [Електронний ресурс] – Режим дооступу: <https://www.nas.gov.ua/UA/Messages/Pages/View.aspx?MessageID=7947>.
3. The World Inequality Report. URL : <http://wir2018.wid.world/files/download/wir2018-full-reportenglish.pdf>.
4. Коваль Н. В. Соціально-економічна нерівність в Україні та світі: проблеми оцінювання та шляхи їх вирішення. *Економіка та держава*. 2016. № 2. С. 46–50.
5. Україна: час вибору. URL : http://razumkov.org.ua/upload/Brochure_EU-CU-7-2013.pdf (дата звернення: 22 січня 2019 р.)
6. <https://fpsu.org.ua/materialy/19926-pro-riven-zhittya-naselennya-ta-rivenbidnosti.html>.
7. Бутко М. П., Ревко А. М. Соціальна інфраструктура як каталізатор модернізації соціогуманітарного простору регіонів України. *Регіональна економіка*. 2017. № 4 (86). С. 28–37.
8. Бутко М. П., Харченко Ю. П. Методологічне стратегізування регіонального розвитку в умовах модернізації інституціонального базису української держави: *Регіональна економіка*. 2020. № 4. С. 13-23.

References

1. Sharipov, O. (2020). U 2019 rotsi v Ukraini bula nainyzhcha sered yevropejskykh krain tryvalist zdorovoho zhyttia [In 2019, Ukraine had the lowest healthy life expectancy among European countries]. *hromadske.ua*. Retrieved from <https://hromadske.ua/posts/u-2019-roci-v-ukrayini-bula-najnizhcha-sered-yevropejskih-krayin-trivalist-zdorovogo-zhittya-doslidzhennya> [in Ukrainian].
2. Komentar demografa Elly Libanovoi: «Tryvalist zhyttia ukraintsiv nyzhcha, nizh serednia u sviti» [Demographer Ella Libanova's comment: "Life expectancy of Ukrainians is lower than the world average"]. (2021). *www.nas.gov.ua*. Retrieved from <https://www.nas.gov.ua/UA/Messages/Pages/View.aspx?MessageID=7947> [in Ukrainian].
3. The World Inequality Report. (n.d.). *wir2018.wid.world*. Retrieved from <http://wir2018.wid.world/files/download/wir2018-full-reportenglish.pdf> [in English].
4. Koval, N. V. (2016). Social and economic inequality in Ukraine and in the world: problems of estimation and ways of their solving. *Ekonomika ta derzhava*, 2, 46-50 [in Ukrainian].
5. Ukraine: time of choice. (2013). *razumkov.org.ua*. Retrieved from http://razumkov.org.ua/upload/Brochure_EU-CU-7-2013.pdf [in Ukrainian].
6. Pro riven zhyttia naselennia ta riven bidnosti [On the Living Standard of the Population and the Poverty Level]. (2021). *fpsu.org.ua*. Retrieved from <https://fpsu.org.ua/materialy/19926-pro-riven-zhittya-naselennya-ta-rivenbidnosti.html> [in Ukrainian].
7. Butko, M.P., Revko, A.M. (2017). Social infrastructure as a catalyst for the modernization of the socio-humanitarian space of the regions of Ukraine. *Rehionalna ekonomika*, 4(86), 28–37 [in Ukrainian].
8. Butko, M.P., Kharchenko, Yu.P. (2020). Methodological strategizing of regional development in the conditions of modernization of the institutional base of the Ukrainian states. *Rehionalna ekonomika*, 4, 13-23 [in Ukrainian].

Отримано 15.07.2021

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

UDC 504:332.146.2

JEL Classification Q52; Q56; R11

Yuliia Kharchenko

PhD in Public Administration

Associate Professor of Management and Civil Service

Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: ycharhenkoy@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6181-548X>**ENVIRONMENTAL SAFETY AS A DETERMINANT OF INCLUSIVE REGIONAL DEVELOPMENT**

Abstract. *The article analyzes the main methodological aspects of greening as a prerequisite for regional development, identifies indicators of environmental safety and sustainability, which in the author's opinion are: emissions of pollutants into the atmosphere; discharge of polluted return waters into surface water bodies, waste generation, investments in environmental protection. The strategic course chosen by Ukraine for integration into the European community requires harmonization of the institutional environment with EU countries, provided effective management decisions are made at the national, subnational and local levels, use and rational use of available resource potential to gain competitive advantage in all spheres of social development. The realities of state-building have convincingly demonstrated the need to green regional development as an unconditional requirement for the modernization of productive forces.*

The possibility of analyzing evaluation factors with destabilizing content and those that are able to balance them and to some extent improve the environmental situation is indicated.

Among the previously mentioned assessment factors with destabilizing content, indicators that are able to balance them and to some extent improve the environmental situation become especially acute. Such an indicator that characterizes the ability of the regions of Ukraine to withstand pollution of air, water and other natural resources is the capacity of treatment plants.

Emphasis is placed on greening as a special determinant of modernization of the institutional basis of regional development in the context of decentralization of power.

It is noted that these indicators have an impact on the effectiveness of the national strategy for inclusive sustainable development.

The author emphasizes that with the reduction of economic and social indicators of regional development, the presence of fierce competition, the need to intensify innovation and investment activities, including in the environmental sphere, as an important component of modernizing the productive forces of regions, effective way to equalize regional competitiveness and further development. inclusive conditions.

Keywords: *institutional core; modernization of institutional base; regional development; localization of economic space; ecological security; decentralization of power; development of productive forces; sustainable development; ecological security; inclusiveness.*

Table: 4. References: 8.

Бібліографічний опис для цитування :

Харченко Ю. П. Екологічна безпека, як детермінанта інклюзивного регіонального розвитку. *Науковий вісник Полісся*. 2021. № 1 (22). С. 79-87.